

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

04.03.2020 р.

м. Київ

№ 344

Про затвердження стандарту
вищої освіти за спеціальністю
054 «Соціологія» для першого
(бакалаврського) рівня вищої освіти

Відповідно до частини шостої статті 10, підпункту 16 частини першої статті 13 Закону України «Про вищу освіту», пункту 8 Положення про Міністерство освіти і науки України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 року № 630, з урахуванням Методичних рекомендацій щодо розроблення стандарта вищої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 01 березня 2016 року № 600 (в редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 01 лютого 2019 року № 1254).

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити стандарт вищої освіти за спеціальністю 054 «Соціологія» галузі знань 05 «Соціальні та педагогічні науки» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, що додається.
2. Установити, що стандарт вищої освіти, затверджений пунктом 1 цього наказу, вводиться в дію з 2020/2021 навчального року.
3. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра Стадного С. А.

Міністр

Ганна НОВОСАД

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства освіти

і науки України 04.03.2020 р. № 371

СТАНДАРТ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ

ПЕРШИЙ (БАКАЛАВРСЬКИЙ)
РІВЕНЬ

СТУПІНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ

БАКАЛАВР

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ

05 «СОЦІАЛЬНІ ТА ПОВЕДІНКОВІ
НАУКИ»

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ

054 «СОЦІОЛОГІЯ»

Видання офіційне

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Київ
2020

I. Преамбула

Стандарт вищої освіти України із галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальності 054 «Соціологія».

Затверджено та введено в дію Наказом Міністерства освіти і науки України від 04.03.2020 р. № 371.

Стандарт розроблено членами підкомісії зі спеціальності 054 «Соціологія» Науково-методичної комісії № 5 з соціальних наук та журналістики сектору вищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України:

Чепак Валентина Василівна, доктор соціологічних наук, професор, завідувач кафедри галузевої соціології Київського національного університету імені Тараса Шевченка (голова підкомісії 054 «Соціологія»);

Коваліско Наталія Володимирівна, доктор соціологічних наук, професор, професор кафедри соціології Львівського національного університету імені Івана Франка (заступник голови підкомісії 054 «Соціологія»);

Клименко Олена Юріївна, доктор соціологічних наук, доцент, професор кафедри економіки, підприємництва та соціальних технологій Державного університету телекомуникацій (секретар підкомісії 054 «Соціологія»);

Баршацька Галина Юріївна, кандидат соціологічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної роботи Національного університету «Запорізька політехніка»;

Булатевич Микола Миколайович, кандидат соціологічних наук, доцент, доцент кафедри соціології та публічної комунікації Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (секретар науково-методичної комісії № 5 з соціальних наук та журналістики);

Сальникова Світлана Анатоліївна, кандидат соціологічних наук, доцент, доцент кафедри загальної і соціальної психології та соціології Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки;

Слющинський Богдан Васильович, доктор соціологічних наук, професор, завідувач кафедри політології, філософії та соціології Маріупольського державного університету;

Сокурянська Людмила Георгіївна, доктор соціологічних наук, професор, завідувач кафедри соціології Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна;

Яковлев Денис Вікторович, доктор політичних наук, професор, декан факультету психології, політології та соціології Національного університету «Одеська юридична академія».

Додатково залучені експерти:

Кутуєв Павло Володимирович, доктор соціологічних наук, професор, завідувач кафедри соціології Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Богдан Олена Володимирівна, кандидат соціологічних наук, доцент,

доцент кафедри соціології Національного університету «Києво-Могилянська академія»;

Гаєвська Оксана Борисівна, доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри соціології Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана;

Климчук Віталій Олександрович, доктор психологічних наук, член сектору вищої освіти НМР МОН України;

Кононов Ілля Федорович, доктор соціологічних наук, професор, завідувач кафедри філософії та соціології Луганського національного університету імені Тараса Шевченка;

Скворець Володимир Олексійович, доктор філософських наук, доцент, завідувач кафедри соціології Запорізького національного університету;

Сущий Олена Володимирівна, доктор наук з державного управління, завідувач лабораторії моніторингу суспільно-політичних процесів Інституту соціальної та політичної психології Національної академії педагогічних наук України;

Шевель Інна Петрівна, кандидат соціологічних наук, доцент, професор і в.о. завідувача кафедри соціології, заступник декана факультету журналістики і міжнародних відносин Київського національного університету культури і мистецтва.

Стандарт розглянуто і схвалено на засіданні підкомісії зі спеціальності 054 «Соціологія» Науково-методичної комісії № 5 з соціальних наук та журналістики Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України .

Стандарт розглянуто на засіданні сектору вищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України (протокол від 28.03.2017 р. № 13) .

Фахову експертизу проводили:

1. Головаха Євгеній Іванович, доктор філософських наук, заступник директора з наукової роботи Інституту соціології НАН України .

2. Чурилов Микола Миколайович, доктор соціологічних наук, генеральний директор компанії «Kantar TNS Ukraine» .

3. Щудло Світлана Андріївна, доктор соціологічних наук, професор, завідувачка кафедри соціології правознавства, соціології та політології Дрогобицького державного педагогічного університету імені І. Франка .

Методичну експертизу проводили:

1. Калашнікова Світлана Андріївна, доктор педагогічних наук, професор, директор Інституту вищої освіти НАПН України; Національний експерт з реформування вищої освіти Програми ЄС Еразмус+, член BFUG – Україна;

2. Луговий Володимир Іларіонович, доктор педагогічних наук, професор, дійсний член, перший віце-президент НАПН України, Національний експерт з реформування вищої освіти Програми ЄС Еразмус+, член BFUG – Україна;

3. Таланова Жаннета Василівна, доктор педагогічних наук, доцент, с.н.с., менеджер з аналітичної роботи Національного Еразмус+ офісу в Україні.

Стандарт розглянуто та Федерацією роботодавців України.

Стандарт розглянуто після надходження всіх зауважень та пропозицій та схвалено на засіданні підкомісії зі спеціальності 054 «Соціологія» Науково-методичної комісії № 5 з соціальних наук та журналістики Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України.

Стандарт погоджено на засіданні Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти (протокол від 18.02.2020 р. № 4).

ІІ Загальна характеристика

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	054 Соціологія
Форми навчання	Обмеження відсутні
Освітня кваліфікація	Бакалавр з соціології за спеціалізацією (зазначається за наявності)
Кваліфікація в дипломі	Ступінь вищої освіти Бакалавр Спеціальність 054 Соціологія Спеціалізація (зазначається за наявності) Освітня програма (зазначити назву освітньої програми)
Опис предметної області	<i>Об'єкти вивчення:</i> закономірності функціонування та трансформації соціальних груп, спільнот і суспільств у їхньому системному взаємозв'язку. <i>Цілі навчання:</i> підготовка фахівців, які володіють сучасним соціологічним мисленням, теоретичними знаннями і практичними навичками, необхідними для розв'язання складних задач та практичних проблем соціології <i>Теоретичний зміст предметної області:</i> соціальні відносини та взаємодія; особистість, соціальні групи та спільноти; соціальні явища та процеси; соціальні практики; соціальні інститути; культура; соціальні структури та нерівності; соціальні зміни та впливи; соціальні проблеми та конфлікти в соціумі, як на національному, так і глобальному рівнях. <i>Методи, методики та технології:</i> методи збору й аналізу соціальної інформації <i>Інструменти й обладнання:</i> сучасні інформаційні технології (комунікативні, пошукові, аналітичні), спеціалізоване програмне забезпечення.
Академічні права випускників	Можливість продовжувати освіту за другим (магістерським) рівнем вищої освіти. Набуття додаткових кваліфікацій в системі освіти дорослих.

ІІІ Обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти (zmіни внесено відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 28.05.2021 № 593)

Обсяг освітньої	На базі повної загальної середньої освіти становить 240
------------------------	---

програми у ЄКТС	<p>кредитів ЄКТС.</p> <p>Мінімум 50% обсягу освітньої програми має бути спрямовано на забезпечення загальних та спеціальних (фахових) компетентностей за спеціальністю, визначених цим Стандартом вищої освіти.</p> <p>Для здобуття освітнього ступеня бакалавра на базі ступеня «молодший бакалавр» (освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст») або на основі фахової передвищої освіти заклад вищої освіти має право визнати та перезрахувати не більше 60 кредитів ЄКТС, отриманих в межах попередньої освітньої програми.</p> <p>Прийом на основі ступенів «молодший бакалавр», «фаховий молодший бакалавр» або освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст» здійснюється за результатами зовнішнього незалежного оцінювання в порядку, визначеному законодавством</p>
------------------------	---

IV Перелік компетентностей випускника

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері соціології, що передбачають застосування основних соціологічних теорій і методів та характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.
Загальні компетентності	<p>ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК02. Здатність спілкуватися іноземною мовою.</p> <p>ЗК03. Здатність працювати в команді.</p> <p>ЗК04. Здатність бути критичним і самокритичним.</p> <p>ЗК05. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).</p> <p>ЗК06. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.</p> <p>ЗК07. Навички міжособистісної взаємодії.</p> <p>ЗК08. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК09. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.</p> <p>ЗК10. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку</p>

	предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
<i>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності</i>	<p>СК01. Здатність оперувати базовим категоріально-понятійним апаратом соціології.</p> <p>СК02. Здатність до опанування та використання основних класичних та сучасних соціологічних теорій.</p> <p>СК03. Здатність аналізувати соціальні зміни, що відбуваються в Україні та світі в цілому.</p> <p>СК04. Здатність збирати, аналізувати та узагальнювати соціальну інформацію з використанням соціологічних методів.</p> <p>СК05. Здатність самостійно планувати, організовувати та проводити соціологічне дослідження</p> <p>СК06. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.</p> <p>СК07. Здатність презентувати результати соціологічних досліджень для фахівців та нефахівців</p> <p>СК08. Здатність дотримуватися у своїй діяльності норм професійної етики соціолога.</p>

V Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання

- РН01. Використовувати понятійний апарат соціології в освітній, дослідницькій та інших сферах професійної діяльності.
- РН02. Розуміти історію розвитку соціології, її сучасні концепції та теорії, основні проблеми.
- РН03. Застосовувати положення соціологічних теорій та концепцій до дослідження соціальних змін в Україні та світі.
- РН04. Пояснювати закономірності та особливості розвитку і функціонування соціальних явищ у контексті професійних задач.
- РН05. Вільно спілкуватися державною та іноземною / іноземними мовами усно і письмово з професійних питань.
- РН06. Ефективно виконувати різні ролі (зокрема організатора, комунікатора, критика, генератора ідей, виконавця тощо) у команді в процесі вирішення фахових задач.
- РН07. Вміти використовувати інформаційно-комунікаційні технології у процесі пошуку, збору та аналізу соціологічної інформації.
- РН08. Обґрунтовувати власну позицію, робити та аргументувати самостійні висновки за результатами досліджень і аналізу професійної літератури.
- РН09. Вміти розробляти програму соціологічного дослідження.

- РН10. Володіти навичками збору соціальної інформації з використанням кількісних та якісних методів.
- РН11. Презентувати результати власних досліджень для фахівців і нефахівців.
- РН12. Знати та дотримуватися етичних норм професійної діяльності соціолога.

VI Форми атестації здобувачів вищої освіти

Форми атестації здобувачів вищої освіти	Атестація здійснюється у формі: публічного захисту (демонстрації) кваліфікаційної роботи
Вимоги до кваліфікаційної роботи	<p>Кваліфікаційна робота повинна передбачати розв'язання складної спеціалізованої завдання чи практичної соціальної проблеми, що передбачає застосування основних соціологічних теорій та методів, має характеризуватися комплексністю та невизначеністю умов.</p> <p>У кваліфікаційній роботі не повинно бути академічного плагіату, фальсифікації та фабрикації.</p> <p>Кваліфікаційна робота має бути оприлюднена на офіційному сайті закладу вищої освіти або його підрозділу, або у репозитарії закладу вищої освіти.</p>

VII Вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти

У закладі вищої освіти повинна функціонувати система забезпечення закладом вищої освіти якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості), яка передбачає здійснення таких процедур і заходів:

- 1) визначення принципів та процедур забезпечення якості вищої освіти;
- 2) здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм;
- 3) щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних і педагогічних працівників закладу вищої освіти та регулярне оприлюднення результатів таких оцінювань на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти, на інформаційних стендах та в будь-який інший спосіб;
- 4) забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних, наукових і науковопедагогічних працівників;
- 5) забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі самостійної роботи студентів, за кожною освітньою програмою;
- 6) забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом;
- 7) забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені

вищої освіти та кваліфікації;

8) забезпечення дотримання академічної добродетелі працівниками закладів вищої освіти та здобувачами вищої освіти, у тому числі створення і забезпечення функціонування ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату;

9) інших процедур і заходів.

Система внутрішнього забезпечення якості вищої освіти за поданням закладу вищої освіти оцінюється Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти або акредитованими ним незалежними установами оцінювання та забезпечення якості вищої освіти на предмет її відповідності вимогам до системи забезпечення якості вищої освіти, що затверджуються Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти, та Стандартам і рекомендаціям щодо забезпечення якості вищої освіти в Європейському просторі вищої освіти.

VIII. ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

A. Офіційні документи:

1. ESG 2015 (Стандарти та рекомендації із забезпечення якості в ЄПВО) – https://ihed.org.ua/wp-content/uploads/2018/10/04_2016_ESG_2015.pdf
2. EQF 2017 (Європейська рамка кваліфікацій) – <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/ceead970-518f-11e7-a5ca-01aa75ed71a1/language-en>; <https://ec.europa.eu/ploteus/content/descriptors-page>
3. QF EHEA 2018 (Рамка кваліфікацій ЄПВО) – http://www.ehea.info/Upload/document/ministerial_declarations/EHEAParis2018_Comm_unique_AppendixIII_952778.pdf
4. ISCED (Міжнародна стандартна класифікація освіти, МСКО) 2011 – <http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/international-standard-classification-of-education-isced-2011-en.pdf>;
<http://uis.unesco.org/en/topic/international-standardclassification-education-isced>
5. ISCED-F (Міжнародна стандартна класифікація освіти – Галузі, МСКО-Г) 2013 – <http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/international-standardclassification-of-education-fields-of-education-and-training-2013-detailed-fielddescriptions-2015-en.pdf>
6. Закон «Про вищу освіту» – <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
7. Закон «Про освіту» – <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
8. Національний класифікатор України: Класифікатор професій ДК 003:2010. – <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va327609-10>
9. НРК, 2019 – <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п>.
10. Перелік галузей знань і спеціальностей, 2015 – <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-п>.
11. Указ Президента України «Питання європейської та євроатлантичної інтеграції» від 20 квітня 2019 р. № 155/2019 – <https://www.president.gov.ua/documents/1552019-26586>

Б. Корисні посилання:

1. Проект ЄС TUNING (приклади результатів навчання, компетентностей) –

<http://www.unideusto.org/tuningeu/>.

2. Національний глосарій: вища освіта, 2014 – <http://erasmusplus.org.ua/korysna-informatsiia/korysni-materialy/category/3-materialynatsionalnoi-komandy-ekspertiv-shchodo-zaprovalzhennia-instrumentiv-bolonskohoprotsesu.html?start=80>
3. Рашкевич Ю.М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти: монографія – <http://erasmusplus.org.ua/korysna-informatsiia/korysni-materialy/category/3-materialynatsionalnoi-komandy-ekspertiv-shchodozaprovalzhennia-instrumentiv-bolonskoho-protsesu.html?start=80>
4. Розроблення освітніх програм: методичні рекомендації – <http://erasmusplus.org.ua/korysna-informatsiia/korysni-materialy/category/3-materialynatsionalnoi-komandy-ekspertiv-shchodo-zaprovalzhennia-instrumentiv-bolonskohoprotsesu.html?start=80>

Генеральний директор директорату
вищої освіти і освіти дорослих

Олег ШАРОВ

Пояснювальна записка

Стандарт вищої освіти містить компетентності, що визначають специфіку підготовки бакалаврів зі спеціальності 054 «Соціологія» та результати навчання, які виражають, що саме студент повинен знати, розуміти та бути здатним виконувати після успішного завершення освітньої програми. Вони узгоджені між собою та відповідають дескрипторам Національної рамки кваліфікацій. Таблиця 1 показує відповідність визначених Стандартом компетентностей та дескрипторів НРК. В таблиці 2 показана відповідність результатів навчання та компетентностей.

Заклад вищої освіти самостійно визначає перелік дисциплін, практик та інших видів освітньої діяльності, необхідний для набуття означених Стандартом компетентностей.

Наведений в Стандарті перелік компетентностей і результатів навчання не є вичерпним. Заклади вищої освіти при формуванні профілю освітніх програм можуть передбачати додаткові компетентності і результати навчання.

Заклад вищої освіти має право вводити додаткові форми атестації здобувачів вищої освіти.

Таблиця 1

**Матриця відповідності визначених Стандартом компетентностей/
результатів навчання дескрипторам НРК
(бакалавр соціології 7-го рівня НРК)**

Класифікація компетентностей (результатів навчання) за НРК	Знання	Уміння/навички	Комунікація	Відповідальність та автономія
	Зн1 Концептуальні наукові та практичні знання. Зн2 Критичне осмислення теорій, принципів, методів і понять у сфері професійної діяльності та/або навчання.	Ум1 Поглиблені когнітивні та практичні уміння/навички, майстерність та інноваційність на рівні, необхідному для розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері професійної діяльності або навчання.	К1 Донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень, власного досвіду та аргументації. К2 Збір, інтерпретація та застосування даних. К3 Спілкування з професійних питань, у тому числі іноземною мовою, усно та письмово.	AB1 Управління складною технічною або професійною діяльністю чи проектами. AB2 Спроможність нести відповідальність за вироблення та ухвалення рішень у непередбачуваних робочих та/або навчальних контекстах. AB3 Формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти. AB4 Організація та керівництво професійним розвитком осіб та груп. AB5 Здатність продовжувати навчання із значним ступенем автономії.

Загальні компетентності

ЗК01	Зн1			AB13
ЗК02	Зн1		K3	
ЗК03	Зн2		K1	AB1
ЗК04	Зн2			AB2
ЗК05		Ум1	K1, K3	

ЗК06		Ум1		AB4
ЗК07		Ум1	K2, K3	
ЗК08		Ум1	K2	AB5
ЗК09	Зн1	Ум1	K1	
ЗК10	Зн2	Ум1		
ЗК11	Зн1			AB2, AB3
ЗК12	Зн1			AB5

Спеціальні (фахові) компетентності

СК01	Зн1,		K3	
СК02	Зн1, Зн2			AB3
СК03	Зн2	Ум1		AB3
СК04	Зн1, Зн2	Ум1	K2	
СК05	Зн1, Зн2	Ум1	K1	AB1, AB4
СК06	Зн2	Ум1		AB1, AB3
СК07		Ум1	K1, K3	AB2
СК08				AB2, AB3

Матриця відповідності визначених Стандартом результатів навчання та компетентностей

Результати навчання	Компетентності																			
	Інтегральна компетентність												Спеціальні (фахові, предметні) компетентності							
	Загальні компетентності																			
	ЗК01	ЗК02	ЗК03	ЗК04	ЗК05	ЗК06	ЗК07	ЗК08	ЗК09	ЗК10	ЗК11	ЗК12	СК01	СК02	СК03	СК04	СК05	СК06	СК07	СК08
РН01. Використовувати понятійний апарат соціології в освітній, дослідницькій та інших сферах професійної діяльності.	+				+			+					+						+	
РН02. Розуміти історію розвитку соціології, її сучасні концепції та теорії, основні проблеми.	+			+				+					+	+						
РН03. Застосовувати положення соціологічних теорій та концепцій до дослідження соціальних змін в Україні та світі.	+	+							+					+	+	+				
РН04. Пояснювати закономірності та особливості розвитку і функціонування соціальних явищ у контексті професійних задач	+			+							+				+	+	+			
РН05. Спілкуватися державною та іноземною / іноземними мовами усно і письмово з професійних питань.		+			+			+					+						+	
РН06. Ефективно виконувати різні ролі (зокрема організатора, комунікатора, критика, генератора ідей, виконавця тощо) у команді в процесі вирішення фахових задач.			+	+	+		+									+		+	+	
РН07. Вміти використовувати інформаційно-комунікаційні технології у процесі пошуку, збору та аналізу соціологічної інформації.		+							+				+	+		+		+		
РН08. Обґрунтовувати власну позицію, робити та аргументувати самостійні	+			+				+	+					+	+		+	+		

висновки за результатами досліджень і аналізу професійної літератури																				
РН09. Вміти розробляти програму соціологічного дослідження	+					+			+	+			+	+			+			+
РН10. Володіти навичками збору соціальної інформації з використанням кількісних та якісних методів.	+						+			+	+			+	+	+				+
РН11. Презентувати результати власних досліджень для фахівців і нефахівців		+			+		+		+				+					+	+	+
РН12. Знати та дотримуватися етичних норм професійної діяльності соціолога.											+	+			+					+